

Nr 346.

Av herr **Kinmanson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 19, med förslag till lag om ändrad lydelse av 71 § i lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen m. m.*

I 71 § i lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen medgives rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel. Denna rätt tillerkännes bl. a. de statstjänstemän, som tillhöra personalen vid statens järnvägar eller vid postverket, tullverket eller lots- eller fyrväsendet.

I proposition nr 19 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit, att denna rätt skulle utsträckas även till de statstjänstemän, vilka äro anställda vid beskickning eller konsulat.

Statsrådet och chefen för justitiedepartementet yttrade vid frågans behandling i statsrådet den 12 januari 1924, att han icke ansett sig i sammanhang med denna fråga böra upptaga till behandling en framställning från Sveriges statstjänstemannanämnd, att samma rätt skulle gälla för varje statstjänsteman, som styrkte, att han på grund av sin tjänst genom frånvaro utom valdistriktet vore hindrad att personligen infinna sig vid valförrättningen. Han finner det nämligen mer uppenbart, att ett bifall till framställningen skulle innebära en principiell förändring av den allmänna regel, på vilken ifrågavarande nu gällande lagbestämmelser vilade. För rätt att rösta utan personlig inställelse förutsättes nämligen, att väljaren tillhörde en grupp, vars medlemmar måste antagas vara på grund av yrke eller tjänst *regelmässigt* förhindrade att infinna sig vid valet. Berörda framställning avsåge i motsats härtill, att rätt till begagnande av detta röstningsätt skulle medgivas även i fall, där *undantagsvis* på grund av tjänsteförpliktelser ett hinder för den personliga inställelsen vore för handen.

För min del har jag redan i motion nr 132 i andra kammaren vid denna riksdag, med återgivande av framställningen från Sveriges statstjänstemannanämnd, anslutit mig till de synpunkter, som av nämnden frambållits i fråga om denna rätt, samt hemställt, att dylik rätt skulle tillerkännas den, som är i statens tjänst anställd och styrker, att han på grund av sin tjänst är hindrad att personligen inställa sig vid valförrättningen.

Då emellertid i den kungl. propositionen även upptagits rätt för personalen vid svensk beskickning och svenskt konsulat att vid vissa kommunala val rösta medelst insändande av valsedel, mot vilket naturligen jag intet har att invända, anser jag mig böra utsträcka mitt förslag till att omfatta jämväl dessa val.

Det är mig emellertid ofattbart, hurusom statsrådet och chefen för justitiedepartementet kunnat yttra, att bifall till det av Sveriges statstjänstemannanämnd väckta och av mig upptagna förslaget skulle innebära en *principiell* förändring av ovan nämnda allmänna regel, sådan den är tillämpad i nu gällande lagstiftning. Snarare synas mig principiella invändningar kunna göras mot hans argumentering, då så vitt jag förstår inga som helst principer ligga till grund för nämnda lagar, utan endast vissa lämplighetssynpunkter. Jag inskränker mig därvid till att erinra vad såväl av dåvarande statsrådet och chefen för justitiedepartementet som av vederbörande utskott anfördes vid frågans behandling vid 1919 års riksdag och som finnes återgivet i min nämnda motion nr 132. Det torde — vilket ock framgår av Sveriges statstjänstemannanämnds skrivelse — icke varit principiella skäl, utan mera lämplighetsskäl, som föranlett den nuvarande lagtextens formulering.

Huru *olämpligt* formulerade lagarna i fråga nu äro, ställes i blyxtbelysning genom följande exempel. Därför att ett relativt fåtal vid reseposten anställda posttjänstemän »i regel» äro förhindrade personligen rösta, så har *all* postverkets personal rätt till valsedelförsändelse. Men vid telegrafverket, där likaledes en mindre grupp tjänstemän, linjeförmän och linjearbetare, särskilt i norra delarna av vårt land, lika »regelmässigt» äro förhindrade att personligen deltaga i val, har *ingen* av telegrafpersonalen nyssnämnda rätt.

För att nu bringa något så när »*principiell*» reda i hithörande förhållanden synes mig ingen annan utväg öppen än att medgiva *samtliga* statstjänstemän samma rätt. Det ligger dock något odiöst i det nu lagfästa förhållandet, att staten har i sin hand att kunna förhindra vissa medborgare att utöva dem tillkommande medborgerliga rättigheter.

Med anledning av vad jag sålunda nu och i min motion nr 132 anført och med ändring av mitt i nämnda motion gjorda yrkande hemställer jag,

att riksdagen ville antaga dels följande

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 71 § i lagen den 26 november 1920
(nr 796) om val till riksdagen.

Härigenom förordnas, att 71 § i lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen skall i nedan angivna delar er-
hålla följande ändrade lydelse:

Väljare — — — rum.

Hindret — — — stadgas.

Den rätt nu är sagd tillkommer:

1) den som är i statens tjänst anställd;

2) den som utövar sjömansyrket eller såsom deltagare för egen eller annans räkning i fiske i öppen sjö eller i annan egenskap tillhör besättning eller annan personal å fartyg;

3) den som tillhör personalen vid enskilt järnvägsföretag.

Rätt att, efter vad ovan sägs, avgiva valsedel genom försändelse omedelbart till Konungens befallningshavande tillkommer jämväl äkta maka till den som tillhör personalen vid svensk beskickning eller svenskt konsulat, där vid tiden för försändelsens anordnande kan tagas för visst, att hinder för hennes personliga inställelse vid valförrättningen möter på grund därav, att hon är bosatt å makens tjänsteort.

dels ock följande

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av § 1 i lagen den 30 juni 1920 (nr 392)
om rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel vid vissa kommunala val samt
om behandling av valsedelsförsändelser.**

Härigenom förordnas, att § 1 i lagen den 30 juni 1920 om rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel vid vissa kommunala val samt om behandling av valsedelsförsändelse skall i nedan avgivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

Vid — — — rum.

Hindret — — — stadgas.

Den rätt nu är sagd tillkommer:

1:o) den som är i statens tjänst anställd;

2:o) den som utövar sjömansyrket eller såsom deltagare för egen eller annans räkning i fiske i öppen sjö eller i annan egenskap tillhör besättning eller annan personal å fartyg;

3:o) den som tillhör personalen vid enskilt järnvägsföretag.

Rätt att, efter vad ovan sägs, utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel genom försändelse tillkommer jämväl äkta maka till den som tillhör personalen vid svensk beskickning eller svenskt konsulat, där vid tiden för försändelsens anordnande kan tagas för visst, att hinder för hennes personliga inställelse vid valförrättningen möter på grund därav, att hon är bosatt å makens tjänsteort.

Stockholm den 5 februari 1924.

H. Kinnanson.